GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 40. *Mercurĭ, 20 Februariu (4 Martie)* **1885.**

Brașovŭ, 19 Febr. (3 Martie) 1885.

Maghiarii din Ardélŭ sunt în „mare periculŭ.“

„Până când se mai rĕsufle ei aerŭ românescŭ și săsescŭ în acéstă țéră?“

Astfelŭ se întrébă „Magyar Polgar“, una din foile clușiene ce se hrănescŭ din fondulŭ reptilelorŭ. Mai mare indignare n'a manifestatŭ nicĭ Cicero când a statŭ față cu Catilina.

Aerulŭ din Transilvania trebue sĕ devie unguorescŭ cu orĭce prețŭ!

Pentru acestŭ scopŭ se va face o mare adunare de Ungurĭ șoviniștĭ la Clușiu în 15 Marte viitorŭ.

In ajunulŭ acestei „epocale“ întrunirĭ șoviniște se facŭ uneltirile cele mai miserabile de propagandă pentru acea ideă scrîntită.

Nerușinarea teroriștilorŭ șoviniștĭ merge până a cere dela Românĭ și Sașĭ ca sĕ contribue și ei la infectarea aerului în țéră.

Românii și Sașii din comitatulŭ Bistrița-Năsĕudŭ au datŭ în fața acestorŭ uneltirĭ unŭ energicŭ și bărbătescŭ rĕspunsŭ, pe care ilŭ cunoscŭ cetitorii noștri.

Eată ce scrie în privința acésta organulŭ partidei naționale a Sașilorŭ *„Sieb. d. Tageblatt“* dela 28 Fabruariu: sub titlulŭ: „lupulŭ și mielulŭ“:

„Țĭ se rupe inima, când vedĭ ce grimase facŭ foile din Clușiu din causa rĕspunsului ce l'a datŭ adunarea comitatului Bistrița-Năsĕudŭ la apelulŭ, ce i l'a adresatŭ reuniunea de maghiarisare din Clușiu. S'ar păré că concetățenii noștri maghiarĭ arŭ fi cumplitŭ persecutațĭ în acéstă țéră. Intr'o fóiă din Clușiu s'au ridicatŭ chiar vaete, că puținii Maghiarĭ din Bistrița arŭ sta totŭ așa de rĕu ca și Englesii în Chartum, unde nicĭ n'au întratŭ! Aceiașĭ córdă o atinge într'unŭ articulŭ de fondŭ „Kolozsvári Közlöny.“ Comitatulŭ Bistrița-Năsĕudŭ sĕ se fi declaratŭ, prin refusulŭ sĕu, pe față ca dușmanŭ a totŭ „ce este maghiarŭ!“

„De sigurŭ nu merge nicĭ-decum a privi „reuniunea de cultură maghiara“ din Clușiu ca identică cu maghiarismulŭ. Sĕ admitemŭ că „reuniunea de cultură maghiară“ s'ar mărgini numai sĕ lățéscă cultura maghiară în sînulŭ naționalității maghiare și că ar renunța la maghiarisarea celorlalte naționalitățĭ; ar fi óre, chiar în casulŭ acesta, comitatulŭ Bistrița-Năsĕudŭ séu unŭ altŭ municipiu, a căruĭ poporațiune constă din Germanĭ și Românĭ, *obligatŭ* sĕ sprijinéscă nĕsuințele unei reuniunĭ esclusivŭ maghiare? De sigurŭ nu. Nu e lucru pipăitŭ, că naționalitatea Germanilorŭ și Românilorŭ trebue sĕ apară că au mai mare tebuință de sprijinŭ, decâtŭ Maghiarii, carĭ au o mai puternică reservă în statulŭ ungarŭ, în justiția și administrațiunea esclusivŭ maghiară, în autoritățile statului, în scólele, academiile și teatrele maghiare ale statului ridicate și cu fiorinii de dare ai Germanilorŭ și Românilor? Deșĭ Germanii și Românii suntŭ lipsițĭ aci în țéră de o astfelŭ de reservă și suntŭ avisațĭ la slabele lorŭ puterĭ, nu le trece prin minte a apela la *ajutorulŭ comitatelorŭ maghiare* pentru promovarea năsuințelorŭ *lorŭ* culturale. Noi nu batemŭ la ușĭ strĕine.

„Și apoi ce are a face comitatulŭ cu o reuniune? O întreprindere a *societății*, dacă vrea sĕ aibă putere de viață, nu trebue sĕ se sprijinéscă pe cârjĭ oficiale și, dacă nu vrea sĕ întrebuințeze violență și sĕ vateme libertatea altora, nu trebue sĕ'șĭ pună în serviciulŭ sĕu mijlócele de presiune ale autoritățilorŭ publice.

„Séu nu cumva Germanii și Românii sĕ fie obligațĭ a sprijini reuniunea din Clușiu, fiind că ea nu se mărginesce numai la maghiarismŭ, nu este numai defensivă, — ca „Schulvereinulŭ“ germanŭ care nu trece peste cadrulŭ naționalității sale și cu tóte acestea e fórte urgisitŭ de Maghiarĭ, — ci vrea sĕ facă propagandă pentru maghiarismŭ și în mijloculŭ celorlalte naționalități și sĕ promoveze maghiarisarea, precum dovedescŭ manifestațiunile întemeiătorilorŭ reuniunei din Clușiu, mai alesŭ discursulŭ de deschidere ce la ținutŭ la 24 Decembre 1884 primarulŭ Clușiului Carol Haller, precum și legătura ce este între reuniunea clușiană cu reuniunile de maghiarisare esistente deja în Ungaria? Sĕ sprijinéscă óre Germanii și Românii până și nisuințele societății maghiare de a-i desnaționalisa?“

„Fiind că adunarea comitatului Bistrița-Năsĕudŭ nu se pricepe bine în acestŭ lucru și Germanii și Românii nu voiescŭ acésta nicĭ în celelalte părțĭ ale Ardélului, foile din Clușiu se jăluescŭ despre o *nedreptate*, ce i s'ar face maghiarismului, și despre persecutarea naționalității maghiare! Nu-țĭ vine sĕ rîḍĭ? Vechia fabulă despre lupulŭ căruia mielulŭ îi turbură apa! Óre foile din Clușiu nu vréu se *teroriseze*, când sub masca unei nevinovățiĭ persecutate buciumă despre apĕsarea maghiarismului?

„Articululŭ de fondŭ, despre care amŭ pomenitŭ la începutŭ, alŭ lui „Kolozsvari Közlönyó“ ne lămuresce acésta. In acestŭ articolŭ se légă într'unŭ buchetŭ veninosŭ cele mai obrasnice întortocherĭ și cele mai faptice desfigurărĭ. Astfelŭ — ca sĕ amintimŭ numai unele neadevĕrurĭ, căcĭ pentru tóte n'avemŭ spațiu — nu este adevĕratŭ, că studenții românĭ și sașĭ arŭ fi atacatŭ pe cei maghiarĭ și i-ar fi insultatŭ, ḍiarele chiar și celŭ maghiarŭ, raportézà despre o certă între gimnasistii românĭ și maghiarĭ și după „Gazeta Transilvaniei“ conflictulŭ l'au provocatŭ aceștia din urmă. Nu e adevĕratŭ, că piesa „Flandrer am Alt“ esecutată de repețite orĭ în timpulŭ festivităților ultime din Sibiiu este insultătóre și tendențiósă în contra vre-unei naționalitățĭ. Nu e adevĕratŭ că corespondențĭ sași arŭ fi lățitŭ în Germania scirea, că Maghiarii arŭ fi desființatŭ singura universitate *scientifică* a germanismului. Și alte multe de acestea, ce afirmă fóia din Clușiu, nu suntŭ adevĕrate.“

Parastasele întru pomenirea martirilorŭ noștri din 1784—85.

Din Deva primimŭ o scrisóre, pe care ne grăbimŭ a-o publicá împreună cu comitiva ei. Felicitămŭ pe patriotica scriitóre pentru sentimentele ei de Română adevĕrată. Fie ca tóte Româncele nóstre sĕ sêmță astfelŭ.

Domnulŭ meu!

Pe câtŭ nu mĕ pricepŭ la politică, pe atâtŭ îmĭ este de urîtă. Scriindŭ decĭ șirele aci alăturate — pe care ve rogŭ sĕ binevoițĭ a le publicá — o facŭ numai ca sĕ-mĭ esprimŭ durerea mea de Română, o durere ce mĕ înecá erĭ fiindŭ la biserică și vĕḍêndŭ miseria nóstră!..

Primițĭ, Vĕ rogŭ asigurarea deosebitei mele stime

Lucreția C. Olariu.

Deva, 2 Martiu 1885.

Erĭ Duminecă în 1 Martie st. n. era sĕ se țînă în Deva unŭ parastasŭ pentru Horia, Cloșca și Crișanŭ. Ne-amŭ dusŭ la biserică, așteptarămŭ.... dar ce desamăgire!... Totŭ parastasulŭ a statŭ adecă din aceste cuvinte fugitive ale preotului: *„Pentru sufletele celorŭ trei martirĭ.“*

Ei bine, carĭ martirĭ, căcĭ au fostŭ mulțĭ în lume? Pricepŭ.... orĭ pe cine cutezațĭ a strigá pe nume în biserică, numai scumpŭ numele lorŭ vĕ este interḍisŭ a'lŭ pronunța, ca și cum arŭ fi fostŭ nisce rĕu-făcĕtorĭ!

— — — Decĭ ațĭ pĕcătuitŭ și pĕcătuindŭ fuserățĭ cu mórte crudă pedepsițĭ, o voi croi ai poporului Românŭ!! Crima vóstră este aceea, ce în alte patrii și între alțĭ ómenĭ se serbézà din secolĭ în secolĭ!....

Popórele, carĭ s'au sculatŭ sĕ scuture juguiŭ, au avutŭ consciință de ceea ce facŭ. Nu poftă de sânge, nici órbă urĕ fără temeiu le-au adusŭ la pasulŭ desperatŭ, ci necesitatea de-a viețui ca ómenĭ, și nu ca dobitóce. *Horia, Cloșca și Crișanŭ* au simțitŭ acéstă necesitate, când și-au jertfitŭ viéța nu numai pentru némulŭ lorŭ, ci așa ḍicêndŭ, pentru eternulŭ adevĕrŭ: *că omŭ pe omŭ sĕ se privească de omŭ și sĕ nu se asupreascá pe nedreptate.*

Ce este religia? au dóră nu ne învață și ea totŭ acele precepte? Și cei ce au luptatŭ în numele acelora, au dóră nu sunt tocmai așa adevĕrațĭ martirĭ ca și cei din călindarŭ?.... Decĭ prin amintirea lorŭ de sigurŭ că nu se profanézà biserica.

Noi Românele vomŭ rostí în totdéuna cu mândrià numele lorŭ; nu o facemŭ asta pentru demonstrațiunĭ politice — la ce nu ne lasă chemarea nóstră de femei — ci findcă este o trebuință a sufletului nostru recunoscĕtorŭ.

Lucreția C. Olariu.

CRONICA POLITICĂ.

Din incidentulŭ jubileului de 10 anĭ de când Tisza este ministru, »Budp. Tagblatt« trece în revistă activitatea ministrului președinte în acestŭ deceniu, făcêndu'i o aspră critică. Cum Tisza, cu tótă catastrofa financiară ce a adus'o asupra țĕrii, cu tótă oposițiunea crâncenă ce i s'a făcutŭ, totușĭ a pututŭ trece cu norocire peste două periode de dimisionare, în mai multe situațiunĭ critice șĭ-a salvatŭ cabinetulŭ și a strînsŭ rêndurile maiorității? In ce constă, ḍice fóia din Pesta, secretulŭ acestei arte parlamentare și diplomatice, când într'o vreme era discreditatŭ la corónă și ca persónă puținŭ iubitŭ? Tăria esternă, și, vedĭ bine, și slăbiciunea internă a posițiunei lui Tisza constă în lipsa sa de caracterŭ politicŭ. Elŭ n'a luptatŭ pentru unŭ principiu, pentru o ideă mare, ci numai ca sĕ stea la putere, folosindu-se de unŭ oportunismŭ bizantinŭ. Pe aderenții sĕi politicĭ nicĭ odată nu i-a lăsatŭ sĕ caḍă, orĭ ce vină ar fi planatŭ asupra capului lorŭ. Țéra întrégă simte, ḍice »Budp. Tgbltt.«, că durata de ḍece anĭ a acestui ministerŭ nu se radimă pe base etice. Țéra cunósce resultatele guvernului de 10 anĭ a lui Tisza, acestŭ desprețuitorŭ de ómenĭ. Mulțămire cu acéstă guvernare de 10 anĭ nu se găsesce nicăirĭ.

*

Mare bucuriă pe »Ellenzék,« că a descoperitŭ »unŭ gróznicŭ complotŭ,« ce se clocesce — pe hârtiă. Iată ce scrie în acéstă privință: »Așa dară suntŭ *irredentiștĭ românĭ.* Și România are elemente subversive și încă într'unŭ numĕrŭ suficientŭ. Comunismulŭ și socialismulŭ 'șĭ-au ridicatŭ acolo capulŭ și pregătescŭ neplăcerĭ guvernului. Acestorŭ elemente le merge de minune în mlăștinele societății României, ele se îmulțescŭ ca insectele în apă stătătóre. Cetățenii României se bucură de o întinsă libertate, dér acéstă libertate o folosescŭ dușmanii statului și-ai societății cu mare succesŭ. Unŭ articulŭ din cele mai recente numere ale »Tribunei« lămuresce acésta; ea ne deschide ochii, ca sĕ putemŭ vedea limpede, Suntemŭ datorĭ a'i mulțămi pentru acésta și 'i esprimăm mulțămirile nóstre. Ce ḍice »Tribuna«? Constatéză că în România esistă rele socialistice, elemente de distrugere, carĭ suntŭ dușmane constituțiunei României. Din tóte unghiurile lumei caută vagabunḍii, masele nemulțămite, flămânḍii leneșĭ acestŭ statŭ, se împărtășescŭ de libertatea oferită și întemeiază societățĭ secrete. Ei folosescŭ terenulŭ politicei urmate de unii ómenĭ ai Românilorŭ din Ardélŭ, pentru a produce cu ajutorulŭ acestora o ruptură între România și Ungaria. „Tribuna« biciuesce aspru aceste elemente și condamnă pe Românii emigrațĭ în România, carĭ se unescŭ cu ómenii destructorĭ.«

CORESPONDENŢA PART. A »GAZ. TRANS.«

Pesta, 2 Faurŭ 1885.

Domnule Redactorŭ! Cetindŭ darea da sémă ce aţĭ făcut'o în »Gazeta Transilvaniei« despre votarea nominală a luărei în consideraţiune a proiectului guvernului pentru reforma camerei magnaţilorŭ, amŭ vĕḍutŭ că pe lângă Saşii naţionalĭ aţĭ ḍisŭ că numai d. Babeşŭ a votatu în contra proiectului.

Adevérulŭ e, că toţĭ deputaţii naţionalĭ, fără esceptiune, au votatŭ în contra proiectului şi anume d-nii V. Babeşŭ, Tr. Doda şi P. Truţa, precum şi d. Mihalyi din opoşiţiunea moderată; ér d. Al. Romanŭ a absentatŭ dela votŭ.

La paragrafulŭ ce privesce representarea jidovilorŭ în camera magnaţilorŭ, făcêndu-se asemenea votare nominală, atâtŭ Românii câtŭ şi Sasii, precum şi mulţĭ alţii au absentatŭ dela votŭ. Deputaţii românĭ naţionalĭ, adecă cei cari şedŭ în cameră pe basa programului din Sibiu, n'au luatŭ parte la votŭ din simplulŭ motivŭ — precum mi s'a comunicatŭ din isvorŭ sigurŭ — că este o cestiune neprevĕḍută în programŭ, carea trebue decĭ reservată pentru viitorŭ. P.

Nicĭ n'amŭ datŭ creḍĕmêntŭ acelui raportŭ, făcutŭ după o fóiă germană şi de aceea n'amŭ făcutŭ nicĭ o observaţiune relativŭ la deputaţii naţionalĭ. Tocmai aşteptamŭ sĕ se desmintă acelŭ raportŭ. Noi amŭ creḍutŭ celŭ multŭ că ceilalţĭ deputaţĭ naţionalĭ, afară de d. Babeşŭ, au absentatŭ dela votare. Acum suntemŭ cu totulŭ dumeriţĭ.

Românii Macedonenĭ.

Sub acestŭ titlu scrie „Telegraphulŭ" din Bucurescĭ:

Am vorbitŭ deja despre înfiinţarea societăţii »Lumina« pentru cultura Româniloră din peninsula balcanică; am privitŭ în totdéuna cu ochĭ bunĭ o asemene mişcare eminamente culturală şi românéscă, şĭ-am susţinutŭ din rĕsputerĭ causa Româniloră macedenenĭ.

Cu deosebită plăcere înregistrămŭ dér scirea, că societatea »Lumina« s'a declaratŭ constituită la 27 Ianuariu 1885, avêndŭ următorulŭ comitetŭ: Preşedinte: d. Gr. Grandea, Vice-preşedinte: d. Iónŭ Rădoi, Membri: d-nii C: Belimace, C. Cairetti, D. Hondrosom, N. Popilian, I. Polihroniad, I. Rosca; Casarŭ: d. A. Teodorian; Secretarĭ: d-nii Andrei Bagav şi St. Mihăileanu; Censorĭ: d-nii Al. Marghiloman, Pache Protopopescu şi Iónŭ Vera.

Cu ocasiunea constituirii sale, societatea „Lumina« adreséza către Românii iubitorĭ de cultură unŭ apelŭ în care arată scopulŭ acestei societăţĭ.

»Scopulŭ societăţii nóstre, ḍice apelulŭ, este de a ne îngrijí de cultura fraţilorŭ noştri din peninsula balcanică; adecă a-i învĕţá cunoscinţele trebuinciόse pentru comerciulŭ şi industria lorŭ, a-i învĕţá respectulŭ şi devotamentulŭ cuvenitŭ Statului şi de-odată, a-i ajutá sĕ ajungă a se rugá lui Dumneḍĕu, ca creştinĭ ortodocşĭ ai bisericei rĕsăritene, în limba pe care au supt'o cu laptele mamei lorŭ.«

Urméză apoi o privire istorică asupra originei fraţilorŭ noştri de peste Dunăre. Venindŭ la pretinsele persecuţii ale guvernului otoman, autorii apelului ḍicŭ:

„Românii de dincolo n'au sĕ se plângă întru nimicŭ că arŭ fi fostŭ jigniţĭ în cultulŭ limbei şi religiunei lorŭ de guvernulŭ Otoman. Ei, ca şi celelalte popóre, precum Albanesii, Grecii, Bulgarii, s'au bucuratŭ de cea mai mare libertate. Dér la adăpostulŭ acestei toleranţe, la adăpostulŭ acestei libertăţĭ, Grecii au sciutŭ sĕ se folosécă de influenţa clerului lorŭ pentru a persecutá pe Românĭ, Albanesĭ şi Bulgarĭ în limba lorŭ, în individualitatea lorŭ naţională. O dovadă despre acéstă persecuţiă, e următorulŭ documentŭ, care se află unŭ esemplarŭ în biblioteca Academiei române:

»La începutulŭ acestui secolŭ se tipărì în Veneţia unŭ vocabularŭ, pentru a înlesní Albanesilorŭ, Românilorŭ şi Bulgarilorŭ studiulŭ limbei grecescĭ. Iată precuvêntarea de care este însoţitŭ acelŭ vocabularŭ:

»Albanesĭ, Românĭ, Bulgarĭ şi cei de alte limbĭ, bucuraţi-vĕ şi pregătiţi-vĕ toţĭ sĕ vĕ faceţĭ Grecĭ. Lăsaţĭ limba cea barbară, lăsaţĭ dialectulŭ şi datinele, carĭ la strănepoţii voştri vorŭ părea ca fabule. Veţĭ onorá ginta şi patriele vóstre, făcêndu-le din albano-bulgaro-române ţărĭ grecescĭ. Nu mai este greu a învĕţá grecesce. Nu vĕ mai barbarisaţĭ cu cincĭ séu ḍece vorbe.

»Popóre, carĭ mai înainte aţĭ fostŭ de alte limbĭ, dar pióse la cele religióse, luaţĭ limba şi vorbirea Grecilorŭ. Multŭ vĕ veţĭ folosí în pofesiile vóstre şi în tóte întreprinderile comerciale.

„Junime a Bulgarilorŭ, Albanesilorŭ, Românilorŭ, bucuraţi-vĕ, şi voi diaconĭ, popĭ şi ieromonahĭ deşteptaţi-vĕ din somnulŭ celŭ adêncŭ alŭ ignoranţei; învĕţaţĭ limba grecă, mama înţelepciunei.

»Se cuvine dar sĕ mulţămimŭ totdéuna cu recunoscinţă acestui bunŭ archiereu, d'ale cărui darurĭ vĕ bucuraţĭ. Fiţĭ dar supuşĭ la ordinele lui cu respectŭ şi pioşie. Fiţĭ recunoscătorĭ la archipăstoria cea adevĕratŭ respectabilă de care D-ḍĕu a făcutŭ sĕ aveţĭ parte. Cereţĭ mântuirea sufletelorŭ vóstre dela D-ḍĕu şi faceţĭ cele plăcute lui, ca sĕ vĕ bucuraţĭ în acéstă viaţă şi în cea eternă.«

Când în Constantinopolŭ se află că moscopolénulŭ Mihailŭ Boiagi tipărise în Viena la 1813 o gramatică pentru fraţii sĕi, iacă ce scria patriarchulŭ către prelaţiĭ grecĭ din Macedonia:

„Aflŭ că sĕ rĕspândesce cartea unui bleslematŭ rĕtăcitŭ alŭ bisericei, a unui Boiagi. Scopulŭ acestuia este d'a combate limba grécă din usulŭ credinciósei nóstre turme. Comunicaţĭ afurisenia nóstră celorŭ carĭ ar da creḍămêntŭ spuselorŭ acestui ereticŭ contra limbei în care a vorbitŭ şi vorbesce Dumneḍeirea.«

Acésta pornire a clerului grecescŭ în contra limbei unui poporŭ e în adevĕrŭ nenorocită, şi e de datoria tuturora a lupta în contra ei.

Mulţumită stăruinţelorŭ patriotice ale unorŭ bărbaţĭ ca Cosacovicĭ, Bolintinénu, Negri, fraţii Goga şi alţii, adĭ avemŭ dincolo de Balcanĭ câte-va scolĭ române. La biserica din Ohrida sânta liturgiă se face în limba română. Sĕmânţa este aruncată, Dumneḍeu s'o facă a rodi.

»Lumina« nu vine decâtŭ pentru a contribui la rodirea ei.

Fie-i dorinţa împlinită!

SCIRILE ḌILEI.

Cetimŭ în »Tribuna:« »Escelenţa Sa Metropolitulŭ Dr. Ioanŭ Vancea după cum ni se comunică, a adresatŭ o pastorală cu datulŭ de 26 Ianuarie n. a. c. în care se accentuéză dorinţa preoţimii de a lucrá pentru crescerea de cetăţenĭ credincioşĭ bisericii, tronului, patriei şi naţiunii şi supuşĭ legilorŭ statului.«

—0—

Mai mulţĭ cetăţenĭ din Braşovŭ, spune »Brassó,« au adresatŭ direcţiunei postale din Sibiu o petiţiune cerêndŭ sĕ mărescă personalulŭ funcţionarilorŭ şi împărţitorilorŭ de scrisorĭ la oficiulŭ postalŭ de aci, care nu mai póte biruí lucrările, căcĭ pe fie-care ḍi — luândŭ media — se primescŭ pentru a fi espedate 150 scrisorĭ recomandate, 180 pachete postale, 250 spre a fi distribuite, obiecte supuse la vamă 50, scrisorĭ 8—10,000, mandate postale spre a fi espedate 150 în sumă de 8—16,000 fl. şi spre a fi distribuite în sumă de 3—4000 fl. pe lună.

- 0—

„Egyetértés« comunică, că în Peşta e o viuă mişcare printre bărbaţii tinerĭ, în scopŭ d'a forma o legiune pentru Tonchingŭ. Până acum s'au anunţatŭ 15 tinerĭ, carĭ sĕ-şĭ cerce norocululŭ în rêndurile armatei francese din China. Guvernulŭ francesŭ le dă la fiecare 1000 fr. arvună, dar cu condiţiune, ca celŭ puţinŭ sĕ se anunţe 30 de ómenĭ. Acestia vorŭ fi transportaţĭ pe cheltuiala guvernului francesŭ la Parisŭ, unde vorŭ fi înşiraţĭ în vr'unŭ regimentŭ ce va plecá în China.

—0—

Astăḍĭ »Academia română« din Bucurescĭ şĭ-a deschisŭ sesiunea generală a anului curentŭ.

—0—

In şedinţa sa de Vinerĭ séra, consiliulŭ comunalŭ alŭ Bucurescilorŭ a ascultatŭ raportulŭ asupra planului generalŭ de pavare a oraşului, ḍice »Naţiunea.« Din acestŭ raportŭ se vede că Bucurescii au 650 strade pe o întindere de 251 kilometri. Noulŭ planŭ de pavare împarte oraşulŭ în trei regiunĭ concentrice, şi anume: Regiunea I. (centrulŭ) cuprinḍêndŭ 201 strade, în lungime de 73 kilometri, pe o suprafaţă de 530,000 m. p. pavagiu şi 330.000 m. p. trotuarŭ. Din aceste 201 strade, suntŭ 82 pavate cu piatră cioplită, 111 au trotuare sistematice; 8 strade nu au de locŭ pavagiu. Regiunea II. avêndŭ 187 strade, cu o întindere de strade de 515 kilometri, avêndŭ o suprafaţă de 361,000 m. pătraţĭ de pavagiu şi 219,000 m. pătraţĭ trotuare. Din aceste strade, 145 suntŭ pavate cu bolovanĭ şi 41 n'au de locŭ pavagiu. Regiunea III. avêndŭ 243 strade, pe o întindere de 93 kilometri şi o suprafaţă de 812,000 metri pătraţĭ pavagiu şi 463,000 metri pătraţĭ trotuare. Intre aceste strade suntŭ 108 pavate cu bolovanĭ şi şosele iar 135 n'au de locŭ pavagiu. Planulŭ pavării propune ca, în cursŭ de trei anĭ, oraşulŭ întregŭ sĕ se paveze: regiunea I. cu piatră cioplită din străinătate şi trotuare sistematice; regiunea II. cu trotuare sistematice şi pavagiu de bolovanĭ; şi regiunea III. cu pavagiu şi trotuare de bolovanĭ. Tóte aceste lucrărĭ se urcă la valórea de 12,800,000 lei.

CORESPONDENŢA NÓSTRA DIN COMITATE.

De sub castelulŭ lui Petru Rareşŭ, Faurŭ 1885.

Domnule Redactorŭ! Ar trebui sĕ disperămŭ de avilirea naturei omenescĭ, când ar prepondera numĕrulŭ acelorŭ Românĭ, carĭ mai credŭ şi astăḍĭ, că Ungurii ar fi aplicaţĭ de bună voiă a ne întinde mâna de înfrăţire şi a ne respecta totŭ odată şi drepturile nóstre.

Am datina din când în când a cerceta Cluşulŭ şi a trece în revistă foile maghiare de diferite colorĭ. Ungurii şi ḍiaristica lorŭ când e vorba sĕ lupte contra nóstră, ţênŭ una. Reuniunea de cultură maghiară ardelénă din Cluşiu este presentată în ochii lumei, ca şi unŭ alŭ doilea Sinonŭ. Asigurămŭ însĕ pe Danaii moḍernĭ — sit venia verbo — că ei nu vorŭ cuprinde nicĭ odată Troia. Noi amŭ înţelesŭ, ce ne-a cântatŭ Casandra şi ne-amu scrisŭ în inimă vorbele ei.

Strigă Ungurii Cluşienĭ prin tóte foile, că reuniunea n'are nicĭ unŭ amestecŭ cu statulŭ, nu întrebuinţéză forţa, nu esercitéză nicĭ o presiune asupra nimenui, ci voiesce numai a'şĭ realisa scopulŭ »patrioticŭ,« d'a propaga cultura unguréscă.

Dar pentru D-ḍeu, cine are lipsă de ea? Cultura o putemŭ primi imediatŭ dela fraţii noştri Francezĭ orĭ Germanĭ, şi nu esistă nicĭ o nevoiă de a-o cumpĕra pe banii şi pe conta limbei nóstre în ediţiune unguréscă. Ce sĕ-le facĭ însĕ ómenilorŭ, carĭ umblă după utopii!

In ḍilele trecute convenindŭ cu nisce cunoscuţĭ vechĭ Ungurĭ, între altele venì vorba şi despre reuniunea respectivă. Ei mĕ învitară se mĕ facŭ membru. La refusulŭ meu îmĭ spuseră în faţă, că orĭ vomŭ merge la Bucurescĭ, orĭ vomŭ vorbì ungeresce. Eu încă nu le-am rĕmasŭ datorŭ, ci le-amŭ declaratŭ verde, că Românii ciscarpatinì până mai trăiescŭ vorŭ vorbí limba lorŭ străbună, şi anume nu la Bucurescĭ, ci aci la noi acasă în Transilvania şi Ţéra uguréscă. Cu acestea ne-am despărţitŭ aşteptândŭ sĕ ne împace cei ce mai au timpŭ a scrie despre acestŭ »pium desiderium« în »Magyar Polgar.«

Observŭ, că provocarea pentru sprijinirea reuniunei de maghiarisare cluşiene nu s'a trămisŭ numai la comitate, ci şi la persóne singuratice, esercitându-se astfelŭ asupra respectivilorŭ unŭ felŭ de presiune morală. Când cu colectele făcute în favorulŭ teatrului maghiarŭ ce se va înfiinţa în Deşiu, câţiva dintre fraţii noştri — fiă ḍisŭ între noi — cam din cerculŭ alŭ XII alŭ „Asociaţiunei pentru literat. etc.« — au contribuitŭ nu neînsemnatŭ ajutorŭ pentru acelŭ scopŭ. Cugetamŭ că vorŭ fi şi între membrii Asociaţiunii, dar numai pe unulŭ l'am aflatŭ în şirulŭ lorŭ. — Astăḍĭ »post tot et tam magna discrimina rerum,« nu credŭ sĕ mai pape aşa ceva reuniunea maghiară dela nicĭ unŭ Românŭ. »Strămoşii noştri s'au luptatŭ mai tare pentru limbă decâtŭ pentru viéţă,« ḍice »Bonfinius, în hist. rerum hung. Şi noi sĕ sprijinimŭ o societate, ce tinde spre sugrumarea limbei nóstre materne?

In a. 1858 Szecheny, unŭ mare bărbatŭ de statŭ ungarŭ, vorbindŭ despre dragostea ce trebue sĕ o aibă unŭ omŭ de omeniă către limba maicei sale ḍise: »Numai omulŭ fără de onóre, care n'are credinţă şi n'are Dumneḍeu, este capabilŭ de-a sĕ înstrăina de limba lui maternă.«

Ceea ce a ḍisŭ acestŭ mare bărbatŭ — despre a cărui simţiminte patriotice credŭ, că nicĭ matadorii societăţii lorŭ de maghiarisare nu s'ar îndoì — după 10 anĭ — 1868 — a fostŭ consfiinţitŭ prin legea de naţionalitate.

Conformŭ acesteia suntemŭ şi voimŭ a rĕmânea Românĭ cu orĭ ce preţŭ. Fericirea patriei — după convingerea nóstră şi în puterea legilorŭ esistente — are basă numai în dreptăţirea naţionalităţilorŭ şi respectarea limbei lorŭ. Orĭ ce reuniune ce tinde a ignora şi mărgini aceste drepturĭ e considerată din partea nóstră ca inimica patriei comune.

Vomŭ mântui însă patria şi limba nóstră de primejdiă, dacă vomŭ fi cu priveghiare, stăruinţă şi jertfire, décă ne vomŭ întări inima şi vomŭ stá toţĭ pentru unulŭ şi unulŭ pentru toţĭ.

Sentinela română.

Procesulŭ lui Verhovay.

Procesulŭ intentatŭ lui Verhovay s'a terminatŭ în 2 Martie. Preşedintele tribunalului Tholdt a cetitŭ sentinţa, care ḍice: »Iuliu şi Ludovicŭ Verhovay, pe basa §§ 355 şi 356 din codulŭ penalŭ, carĭ prevĕdŭ delictulŭ de delapidare de banĭ, suntŭ declaraţĭ ca făptuitorĭ şi, afară de acésta, lui Iuliu Verhovay i se impută şi delictŭ de pressă. Pentru acestea Verhovay Iuliu se condamnă pe basa §§ 358 şi 96 la închisóre de $1\frac{1}{2}$ anŭ (mare mişcare în auditoriu), la 50 fl. amendă şi după suferirea pedepsei la suspendarea pe 5 anĭ a drepturilorŭ politice şi la perderea oficiului; ér Ludovicŭ Verhovay se condamnă la 10 lunĭ închisóre, la perderea oficiului şi suspendarea drepturilorŭ politice pe 3 anĭ. Iuliu Verhovay, după ce i s'a cetitŭ acéstă sentinţa, a ḍisŭ: »Dumneḍeu sĕ fie judecătorŭ asupra vóstră, precum aţĭ fostŭ voi asupra mea. Prin acestŭ faptŭ s'a mânjitŭ din nou domnia de 10 anĭ a lui Tisza. Apelezŭ în contra sentinţii.« Preşedintele i-a detrasŭ cuvêntulŭ şi la depărtarea lui Verhovay din sală, publiculŭ asistentŭ a strigatŭ: Eljen Verhovay!

Diua nascerei lui Victor Hugo.

Din anulŭ 1881 s'a făcutŭ obiceiu de a se serbá diua nascerii lui Victor Hugo într'unŭ modŭ solemnelŭ. Anii, dice unulŭ dintre cei mai pasionaţĭ adepţĭ ai sĕi, care altorŭ ómenĭ le aducŭ daună, mărescŭ numai gloria şi popularitatea lui Victor Hugo. Asta-i întocmai cu adevĕrulŭ. Cu-o simplă demonstraţiune poporală începù în anulŭ 1881 sĕrbătorirea poetului. Astădĭ nu numai cei fără de mandatŭ, dér şi tóte corporaţiunile scienţifice şi literare se îmbulzescŭ spre a arĕta bătrânului măestru veneraţiunea lorŭ. Chiar în anulŭ acesta se puse basă la unŭ monumentŭ literarŭ, care se va termina în anulŭ când se va serba centenarulŭ marei revoluţiunĭ francese. care a ruptŭ lanţurile robiei şi a proclamatŭ drepturile omului.

Operele marelui poetŭ Hugo, ilustrate de ornamentele lumei artistice parisiane, vorŭ fi ca ediţiune naţională în scurtŭ timpŭ bunulŭ comunŭ alŭ tuturorŭ Francesilorŭ. Incă nu s'a mai întemplatŭ în Francia vreunui omŭ sĕ fi fostŭ sĕrbătoritŭ pe când se aflá în viaţă ca Victor Hugo. Nu, noi ne înşelămŭ. De sĕrbătoritŭ da. Dér cei mai mulţĭ pe carĭ astădĭ poporulŭ i-a ridicatŭ în cerŭ, în diminéţa viitóre au trebuitŭ sĕ bea păharulŭ amarŭ alŭ celorŭ căduţĭ din graţia poporului. Victor Hugo din contră este fiulŭ norocului. Cei puternicĭ îlŭ putură trimite în esiliu, batjocoritorii venalĭ îşĭ putură esercitá săgéta geniului lorŭ satiricŭ asupra lui spre a'i submina popularitatea, dér poporulŭ i-a rĕmasŭ totdeuna credinciosŭ, cu atâtŭ mai credinciosŭ, cu câtŭ îşĭ dădură ostenélă mai mulţĭ lingăi şi poetaşĭ de pe la curte a-lŭ desrădăciná din favorulŭ publicului.

Intrebândŭ cineva într'o di pe unŭ Italianŭ, că cumŭ se întêmplă că fiecare Italianŭ apĕră pe Garibaldi, chiar pe acelŭ Garibaldi, care la apusulŭ vieţii sale a trimesŭ în lume proclamaţiunile cele mai fantastice, rĕspunse: acésta numai unŭ Italianŭ o póte înţelege. Pentru calităţile lui cele eminente îlŭ admirămŭ şi greşelile lui suntŭ greşelĭ naţionale. De fiecare din noi atêrna una din ele. In modulŭ acela ne sêmţimŭ cu toţii înrudiţĭ cu elŭ. Totŭ aceea se póte dice despre Victorŭ Hugo şi despre Francesĭ. Darulŭ sĕu celŭ admirabilŭ, de a fi pănă în acésta etate frumosŭ, a fi totŭ vigurosŭ şi poeticŭ, are ceva amăgitorŭ pentru lumea literară. Poporulŭ adoră în elŭ pe amiculŭ celŭ mai constantŭ alŭ libertăţii şi egalităţii tuturorŭ ómenilorŭ şi inimiculŭ celŭ mai mare alŭ împilării născute din prejudeţe.

Ce putere supra-omenescă nu cugetă poporulŭ, că are acestŭ bĕtrânŭ poetŭ! Elŭ numai sĕ-şĭ ridice glasulŭ şi toţĭ puternicii pământului acestuia se vorŭ plecá dinaintea lui. Orĭ unde, pe orĭce petecŭ de pămêntŭ se află unŭ apĕsatŭ, care cere ajutorŭ unde este de a se apela la mila şi la inima potentaţilorŭ, ba, unde repugnanţa intereselorŭ publice duce o naţiune contra celeilalte la duelŭ sângerosŭ, la orĭce ocasiune care agitéză compătimirea publică séu mânia publică, se adreséză poporulŭ cu rugarea sa către Victorŭ Hugo, pentru ca sĕ ia cuvêntulŭ pentru cei apĕsaţĭ. Potentaţii cei serioşĭ póte sĕ surîdă de impotenţa apelurilorŭ lui Hugo, dér pentru poporŭ suntŭ erupţiunĭ de generositate pe care sĕ întăresce şi se bucură şi de sigurŭ nu este o norocire puţină când mulţimea din când în când sêmte trebuinţa pentru manifestaţiunea sentimentelorŭ generóse şi când nu se cufundă în egoismŭ brutalŭ care admiră numai forţa. Dacă s'a făcutŭ abusŭ cu Victorŭ Hugo asésta s'a întêmplatŭ numai spre bine. Nicĭodată nu i s'a pututŭ imputá lui Victorŭ Hugo, că s'ar fi ocupatŭ cu cruda esercitare a ideilorŭ din evulŭ mediu, cu intoleranţa religiósă séu confesională séu chiar cu sumuţarea ómenilorŭ în contra ómenilorŭ. Unde Victorŭ Hugo a fostŭ înduplecatŭ sĕ-şĭ ridice cuvêntulŭ, acolo era vorbă numai de blândeţe, de împăcare, de iertare, de înfrăţire. Cine ar putea sĕ critice, că în aceste sentimente câte odată a trecutŭ peste marginea puterilorŭ sale? Păturile conducĕtóre ale societăţii francese, carĭ prin forţa împrejurărilorŭ sunt acum silite sĕ cocheteze cu poporulŭ, ca sĕ-lŭ amăgéscă de ar fi aşa nefericitŭ sĕ lase a fi amăgitŭ apoi ca cu atâta mai fără milă sĕ-i pună piciorulŭ pe gâtŭ, au totŭ cuvêntulŭ de a se supĕra pe bĕtrênulŭ revoluţionarŭ, care îşĭ tăgăduesce originea nobilitară, dér nicĭ ei n'au încătrău şi trebue sĕ-şĭ plece capulŭ înaintea bĕtrênului, şi batjocurile lorŭ sfióse amuţescŭ când îşĭ aducŭ aminte că prin aceea lovescŭ o parte din gloria francesă, faţă cu care nicĭ unŭ Francesŭ nu este nesimţitorŭ, căcĭ gloria şi onórea facŭ parte din trebuinţele cele mat puternice metafisice ale Francesului.

Intr'adevĕrŭ se póte dice, că anii nu potŭ schimbá pe bĕtrênulŭ poetŭ. Cum l'am vĕdutŭ acum cincĭ anĭ, aşa îlŭ vedemŭ şi astădĭ. Elŭ n'a lăsatŭ nimicŭ din obiceiurile sale şi îşĭ împlinesce obligămintele sale publice. Nu se discutéză nicĭ o cestiune liberală în Senatŭ la care Victorŭ Hugo sĕ nu ia parte şi sĕ pledeze pentru ideile progresiste. Oratorŭ nu este în înţelesulŭ profesionalŭ alŭ cuvêntului. Arta de a arunca frase bombastice şi de a prinde pasiunile nu este în caracterulŭ lui. După cum s'a înţelesŭ elŭ viaţa şi lucrarea lui poetică totdéuna ca o preoţiă serbătorescă, astfelŭ îlŭ cuprinde şi în vorbirea publică unŭ sentimentŭ mai înaltŭ, care paraliséză cuvêntulŭ şi calculaţiunea efectelorŭ. Vocea lui sună atuncĭ înăduşită, gesticulaţiunile sale arată nelibertatea condiţionată prin forţa sentimentelorŭ. La tribuna francesă s'a vĕdutŭ vorbindŭ pentru ultima óră pentru amnestiă. Tăcere adêncă domnea în sală când se urcà la tribună bĕtrânulŭ poetŭ. Ce grăì, era o bucată de poesiă, pentru diplomaţĭ n'avù putere convingĕtóre. A grăitŭ numai pentru ómenĭ, carĭ punŭ umanitatea mai pre susŭ decâtŭ tóte folósele, la carĭ limba cea puternică a inimii întrece pe ceea a minţii celei recĭ. Elŭ asigurà, că acesta va fi discursulŭ celŭ din urmă care îlŭ va grăí în parlamentulŭ francesŭ, şi îşĭ încheià discursulŭ cu cuvêntulŭ sĕrbătorescŭ: e r t a r e!

Erĭ l'amŭ auditŭ vorbindŭ fórte puţinŭ, dar cu voce mişcată: »Domnii mei: Numai câteva cuvinte vréu sĕ dicŭ. Suntŭ pré mişcatŭ, ca sĕ potŭ vorbì multŭ. Cei ce mĕ ascultaţĭ, cei ce sunteţĭ representanţii cugetărei francese, primiţĭ toţĭ mulţămirile mele.« Toţĭ cei de faţă au fostŭ adêncŭ mişcaţĭ, grăbindu-se a arĕta poetului respectŭ. „Numele vostru," dise prefectulŭ Senei, »cuprinde totŭ entusiasmulŭ, tótă mândria, tótă gloria, tóte durerile Franciei de 50 de anĭ.« — »Toastulŭ meu,« strigà preşedintele consiliului comunalŭ, »îlŭ aducŭ cu mândriă, căcĭ elŭ nu este numai espresiunea părerei mele, elŭ e înainte de tóte espresiunea simţĕmêntului întregului Paris, care admiră şi adoréză în voi pe celŭ mai mare poetŭ." Bĕtrĕnulŭ poetŭ Arsène Houssaye cetì versurĭ despre Roma, Sparta, Napoleonŭ, Orfeu şi despre luptele sângeróse.

Preşedintele reuniunei diaristicei francese, amintindŭ de conlucrarea lui Victorŭ Hugo la »Evénement« în 1848, reclamà pe Victorŭ Hugo pentru diariştĭ. S'au ţinutŭ şi alte discursurĭ frumóse, căcĭ încă n'amŭ vĕdutŭ pe unŭ francesŭ, care la ocasiune binevenită sĕ nu pótă ţiné unŭ discursŭ graţiosŭ séu pasionatŭ, ba în împrejurărĭ unŭ discursŭ fórte raţionalŭ. La urmă unŭ membru alŭ comediei franceze, d. Mounes-Sully, unŭ actorŭ de o frumseţe neiertată (care pentru ceilalţĭ forméză o impertinenţă), recità poesia din 1821 »Les Poëtes dans la Révolution« — atuncĭ era Hugo de 19 anĭ — cu o voce admirabilă şi cu unŭ avêntŭ care stórse admiraţiunea celorŭ de faţă.

Astădĭ e o viuă mişcare înaintea modestei case din Avenue Eylau. Deputaţiunì sĕrbătorescĭ din tóte reuniunile vinŭ sĕ strîngă mâna bĕtrânului bărbatŭ alŭ libertăţii, care scie sĕ le adreseze la toţĭ câte unŭ cuvêntŭ potrivitŭ. Ceea ce face ca Victorŭ Hugo sĕ fie adoratŭ, este că a rĕmasŭ credinciosŭ causei libertăţii. Unde găsesce apăsaţĭ acolo îşĭ îndréptă privirea.

»N· fr. Presse.«

—o—

Convocare.

Subsemnaţii venimŭ prin acésta cu tótă onórea a convocá pe tótă inteligenţa română de ambe confesiunile din ţinuturile nóstre, la conferinţa ce se va ţiné în sala scólei gr. cat. din Ciachi-Gărbău la 7 Aprilŭ st. n. a. c.

Obiectele ce se vorŭ pertractá suntŭ:

1) Constituirea în comitetŭ filialŭ de primire pentru despărţĕmêntulŭ alŭ XII. alŭ »Associaţiunei Transilvane« ce-şĭ va ţiné adunarea sa generală aicĭ în 1 Augustŭ a. c.
2) Alegerea unui preşedinte, vice-preşedinte, secretarŭ şi cassarŭ.
3) Alte inevitabile.

Sperămŭ la convenirea câtŭ mai multora.

Ciachi-Gărbău la 17 Februariu 1885.

Ioanŭ Haţeganu, v.protopopŭ gr. cat.

Ioanŭ Şandorŭ, jude com. şi curatorŭ prim

—o—

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz Trans.«)

Pesta, 3 Martiu. — Ministru preşedinte Tisza a primitŭ erĭ după amédĭ pe toţĭ prefecţii, deputaţiunile comitatului Torontalŭ, ale oraşelorŭ Seghedinŭ, Pojunŭ, Neusatz, ale poliţiei statului, gendarmeriei, consiliului sanitarŭ, teatrului naţionalŭ şi operei. Séra s'a datŭ unŭ prândŭ de gală, la care au luatŭ parte toţĭ prefecţii şi numeróse somităţĭ.

Berna, 3 Marte. S'au arestatŭ douĕdecĭ de anarchiştĭ.

—o—

DIVERSE.

Teatru unguresců în Braşovŭ. — Trupa dramatică şi de operete a d-lui directorŭ Carolŭ Polgar va dá unŭ ciclu de representaţiunĭ în sala redutei din cetate, carĭ se vorŭ începe în 5 Marţiu (21 Februariu) a. c. cu drama Fabricantulŭ de ferŭ. Personalulŭ trupei d-lui Polgar s'a măritŭ numĕrândŭ 16 actriţe şi 17 actorĭ. Prima cântăréţă în operete şi drame poporale este d-na Ilka B. Polgar-Aitner, şi primulŭ cântăreţŭ (baritonŭ) în operete d. Antal Imre. Se vorŭ representá următórele novităţĭ: Porumbulŭ sĕlbaticŭ. Cele douĕ fete savoiarde. Rip van Winkle. Studentulŭ sĕracŭ. Operete. Omulŭ de aurŭ. Nora. Kendi Margit. Buborekok; drame: Buzavirag. Ilianna. Celŭ din urmă jidanŭ, drame poporale cu cântărĭ. Temesvári Lajos dela teatrulŭ din Peşta va jucá ca óspe în totŭ timpulŭ câtŭ se va dá representaţiunĭ. D-lŭ Polgár deschide deocamdată unŭ abonamentŭ pentru 12 representaţiunĭ: fotoliu, partere şi pe galeriă 10. Locŭ numĕrotatŭ josŭ şi pe galeriă 7 fl. Abonamente se potŭ face la d. Laskay, la Beer's I. Neffe şi la d. Polgar Gyula membru alŭ trupei.

***

Cum cheltuescŭ banii magnaţii maghiarĭ? — »Berliner Tageblatt« scrie următórele: Incă înainte de acésta cu 15 anĭ, principii Eszterházy erau numĕraţĭ între cei mai avuţĭ ómenĭ din Europa, căcĭ averea lorŭ era de mai multe sute de milióne. Unŭ Eszterházy 'a ziditŭ de mai multe sute de mii florinĭ unŭ teatru, care a fostŭ destinatŭ numai pentru o representaţiune; unŭ altulŭ a făcutŭ pe vêrfulŭ castelului din Eszterháza o baltă de pescăritŭ. Este lucru cunoscutŭ, că unŭ Eszterházy în Parisŭ a împuşcatŭ, şi l'a plătitŭ îndată, unŭ calŭ preţuitŭ la 500,000 francĭ numai pentru aceea, pentru că proprietarulŭ calului a disŭ, că e scumpŭ pentru unŭ magnatŭ maghiarŭ; mai departe că totŭ acestŭ principe şi-a scăldatŭ căpăii într'o ospĕtăriă din Parisŭ în şampaniă, numai pentrucă óspeţii dela o altă mésă beau şampaniă şi se făliau cu acésta. Principii Eszterházy au fostŭ puşĭ sub curatelă din causa cheltuelilorŭ nebunescĭ, şi multŭ timpŭ a tăcutŭ cronica despre prădarea magnaţilorŭ maghiarĭ, până ce unŭ conte maghiarŭ, descedentulŭ unei familie aristocrate maghiare dintre cele mai de frunte, intrà în ereditatea părintéscă. Preţulŭ bunurilorŭ eredite s'a urcatŭ la 30 milióne, ér venitulŭ anualŭ la unŭ milionŭ şi jumătate florinĭ. Contele numai de unŭ anŭ dispune liberŭ asupra averei colosale şi deja se numĕră dilele când va ajunge sub curatelă. Contele îşĭ zidesce unŭ castelŭ, care costă pân'acum 3 milióne şi abia de jumĕtate e gata. Curtea lui e atâtŭ de splendidă, ca şi a unui domnitorŭ mai micŭ din Europa, şi pe tóte liniele ferate are cupeu separatŭ închiriatŭ, ca unŭ principe. La vênătorile ce le arangiéză contele ia parte fruntea aristocraţiei şi în staululŭ lui se află soiurile cele mai nobile de cai. Cu unŭ cuvêntŭ trăiesce, ca şi cum nu 1 şi jumĕtate, ci 10 milióne ar avea venitŭ anualŭ. Despre soţia contelui, despre o princesă născută, scrie numitulŭ diarŭ: Orĭ unde îşĭ petrece contesa, în Paris, Londra, Budapesta, séu la bunurile ei din Ungaria, în tótă diua îi aducŭ din Viena unŭ vasŭ cu apă de isvorŭ de munte, pentru că acéstă apă îi place mai multŭ. Este lucru naturalŭ că unŭ paharŭ din acéstă apă costă mai multŭ decâtŭ unŭ paharŭ de vinŭ dela Tokaj.

***

Invĕţământulŭ scolarŭ în Rusia. — »Messagerulŭ guvernului" publică următórea statistică în privinţa învĕţământului scolarŭ în Rusia: Numĕrulŭ scólelorŭ de totŭ felulŭ este de 29,535, cu 1.787,493 scolarĭ de amêndouĕ secsele (1.340,838 băeţĭ şi 446,655 fete.) După acéstă statistică, în Rusia suntŭ 4 scóle şi 230 şcolarĭ pentru o miă de locuitorĭ.

***

Duoi Germanĭ în armata Mahdiului. — După scirile primite din Aden, doi Germanĭ, Hartenfeller şi Lindenkohl, se află în armata Mahdiului. Hartenfeller era servitorulŭ locotenentului germanŭ Seckendorf, care fu ucisŭ împreună cu Hicks-paşa în lupta dela El-Obeid. Convertindu-se la religiunea mahometană, Hartenfeller a fostŭ numitŭ comandantele unui corpŭ de 1500 ómenĭ. Lindenkohl, după unii, fostŭ oficierŭ în armata papală, éră după alţii, desertor germanŭ, se află în capulŭ unui corpŭ de armată şi Mahdiulŭ are o mare stimă pentru dênsulŭ.

***

O scenă de vênătóre. — Din Lauffohr în cantonulŭ Aargau se istorisesce unei foi din Baden următorulŭ faptŭ: Doi vênătorĭ vestiţĭ se duseră la vênătóre şi deteră peste douĕ scrófe sĕlbatice, care stetéu fără sĕ se turbure, ca şi cum aşteptau glónţele vênătorilorŭ. Cu tóte acestea se întêmplà ceva de necredutŭ: vênătorii nu nimeriră. Cum s'a putută? Ei se învoiseră mai ântêiu pe care scrófă s'o împuşce fiecare; unulŭ 'şĭ alese scrófa care ţinea códa în josŭ, celălaltŭ 'şĭ alese scrófa care o ţinea încovrigată. Dar când voiră sĕ descarce puscile, se întêmplà ceva rarŭ: scrófa cea cu códa încovrigată o lăsă în josŭ, ér cea cu códa lăsată în josŭ o încovrigà. Nimrodii veniră in confusiune, greşiră ţînta amêndoi şi scrófele fugiră grohăindŭ veselŭ că i-au păcălitŭ pe cei doi vênătorĭ.

—o—

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurelŭ Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena
din 2 Martie st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	99.05
Rentă de hârtiă 5%	94.20
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	99.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	122.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109.60
Bonurĭ rurale ungare	103.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C2.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.50
Bonurĭ rurale transilvane	102.40
Bonurĭ croato-slavone	103.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	119.10
Renta de hărtiă austriacă	83.60
Renta de arg. austr.	84.10
Renta de aurŭ austr.	108 25
Losurile din 1860	138 75
Acţiunile băncel austro-ungare	867.—
Act. băncel de creditŭ ung.	316.25
Act. băncel de creditŭ austr.	307.50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.81
Napoleon-d'orĭ	9.80½
Mărcĭ 100 împ. germ.	60.45
Londra 10 Livres sterlinge	124.20

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 16 Februariu st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	92	—
Renta rom. amort. (5%)	94½	—
» convert. (6%)	90½	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	31	—
Credit fonc. rural (7%)	101	—
» „ „ (5%)	87	—
» » urban (7%)	97	—
» » » (6%)	91½	—
» » » (5%)	85	—
Banca naţională a României	1240	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	297	—
« » » Naţională	217	—
Aurŭ	10¼%	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 3 Martie st. n. 1885.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.95	8.98
Argint românesc	8.75	8.80
Napoleon-d'orĭ	9.78	9.80
Lire turcescĭ	11.—	11.04
Imperialĭ	10.—	10.02
Galbenĭ	5.70	5.76
Scrisurile fonc. »Albina«	100.50	101.—
Ruble Rusescĭ	128.—	129.—
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.	

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Anunţămŭ acelorŭ onoraţi cetitorĭ, carĭ vorŭ binevoi a se abona la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea completă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu (	10.08	5·59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mezŏ-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezŏ-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
(	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.09	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
(	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.